DE KAMER BE
LA CHAMBRE BE

nr. 11.09

Kamer van volksvertegenwoordigers
Beleidscontrole: onderzoekscommissies

Inleiding

De Kamer is bevoegd om onderzoekscommissies op te richten (artikel 56 van de Grondwet).
Onderzoekscommissies doen onderzoek naar belangrijke beleidsproblemen die zich voordoen in een sector van de samenleving.
Zo controleert de Kamer de regering en het beleid van de vorige regeringen. Bovendien levert een dergelijk onderzoek veel informatie op, die aanleiding kan geven tot het verbeteren van de bestaande wetgeving.

Het recht van onderzoek van de Kamer bestaat al sinds 1830. Het parlementair onderzoek wordt geregeld door een wet van 3 mei 1880, die werd gewijzigd door de wet van 30 juni 1996.
De Kamer heeft op 23 oktober 1997 een Reglement van orde voor de parlementaire onderzoekscommissies aangenomen.

In de eerste helft van de 20ste eeuw werden er slechts zelden onderzoekscommissies opgericht. Het instrument werd vaker gebruikt vanaf 1980, met de oprichting van een aantal onderzoekscommissies naar aanleiding van schokkende gebeurtenissen. Denk maar aan de onderzoekscommissie die de opdracht kreeg om na te gaan waarom het gerechtelijk onderzoek naar de "Bende van Nijvel", die 29 dodelijke slachtoffers maakte, geen resultaat opleverde, of aan de onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik, in de Kerk en daarbuiten.

Onderzoekscommissie of bijzondere commissie

Vanaf 2000 waren er minder onderzoekscommissies maar werden er wel regelmatig "bijzondere commissies" opgericht die met grote en diepgaande onderzoeken werden belast (bijvoorbeeld de bijzondere commissie belast met het onderzoek naar de aanpak van de COVID-19-epidemie door België of de bijzondere commissie mensenhandel en mensensmokkel). Een bijzondere commissie heeft minder bevoegdheden dan een onderzoekscommissie en kan daardoor sneller aan de slag gaan. Indien nodig kan ze tijdens de werkzaamheden nog omgevormd worden tot een onderzoekscommissie.

Overzicht van de onderzoekscommissies sedert 1972

- 1972 : reclame op Televisie
- 1985 : gebeurtenissen voetbalmatch Liverpool-Juventus op 29 mei 1985 (Heizeldrama)
- 1987 : wapenleveringen
- 1988 : fraudes en overtreding van het non-proliferatieverdrag door het studiecentrum voor kernenergie en aanverwante bedrijven
- 1988 : bestrijding van banditisme en terrorisme (Bende van Nijvel I)
- 1992 : mensenhandel
- 1993 : wapenaankopen
- 1996 : sekten
- 1996 : onderzoek naar de verdwijningen van kinderen
- 1996 : Bendecommissie II
- 1999 : dioxine
- 1999 : Lumumba
- 2002 : SABENA
- 2008 : Fiscale fraude
- 2009 : Fortis
- 2016 : Terroristische aanslagen
- 2016 : Optima
- 2016 : Minnelijke schikking
- 2017 : Panama Papers
- 2023 : Seksueel misbruik
- 2024: Operatie Kelk

Ook in andere parlementen worden vaak onderzoekscommissies opgericht. In de Verenigde Staten, bijvoorbeeld, maakt het parlement veelvuldig gebruik van "investigation committees" die over zeer uitgebreide bevoegdheden beschikken.
Ook het Europees Parlement en de gemeenschaps- en gewestparlementen hebben het recht van onderzoek.

Oprichting

Een of meer parlementsleden dienen een voorstel in tot oprichting van een onderzoekscommissie. Daarin wordt de opdracht van de commissie zo nauwkeurig mogelijk omschreven. Dat voorstel wordt op dezelfde wijze behandeld als wetsvoorstellen (monocamerale procedure): behandeling in commissie, mogelijkheid tot amendering, onderzoek en goedkeuring in plenaire vergadering.

Samenstelling

De leden van de onderzoekscommissie (er is geen maximum of minimum aantal bepaald) worden gekozen door en uit de plenaire vergadering. Dat gebeurt volgens de regel van de evenredige vertegenwoordiging, d.i. in verhouding tot de sterkte van elke fractie. De commissie wijst een voorzitter en een bureau aan.

Duur

Het mandaat van de commissie is beperkt in tijd. De toegewezen onderzoekstermijn wordt bepaald door de plenaire vergadering, op voorstel van de Conferentie van de voorzitters.

Bevoegdheden

De commissie beschikt over dezelfde bevoegdheden als een onderzoeksrechter in een gerechtelijk onderzoek. Dat houdt in dat de commissie getuigen kan oproepen en onder ede verhoren, die getuigen met elkaar kan confronteren, documenten kan opvragen en in beslag laten nemen, huiszoekingen kan laten uitvoeren, plaatsbezoeken kan organiseren, ...
Voor de uitvoering van sommige onderzoeksdaden richt de commissie een verzoek tot de eerste voorzitter van het hof van beroep die vervolgens de bevoegde magistraten aanwijst. De aangestelde magistraten staan onder leiding van de voorzitter van de commissie.
De commissie kan ook een beroep doen op de vaste comités P en I. Dat zijn controleorganen die afhangen van het Parlement en toezicht uitoefenen op de politie- en inlichtingendiensten.

Werking

De vergaderingen van de commissie zijn in principe openbaar, tenzij de commissie er anders over beslist. De commissieleden zijn tot geheimhouding verplicht m.b.t. de informatie verkregen naar aanleiding van niet-openbare commissievergaderingen.

Verslag

De bevindingen van de onderzoekscommissie worden door de rapporteur(s) van de commissie opgenomen in een verslag. Die tekst wordt voorgelegd aan de plenaire vergadering, die zich uitspreekt over de conclusies en de aanbevelingen vervat in het verslag.
De verslagen zijn openbare documenten.

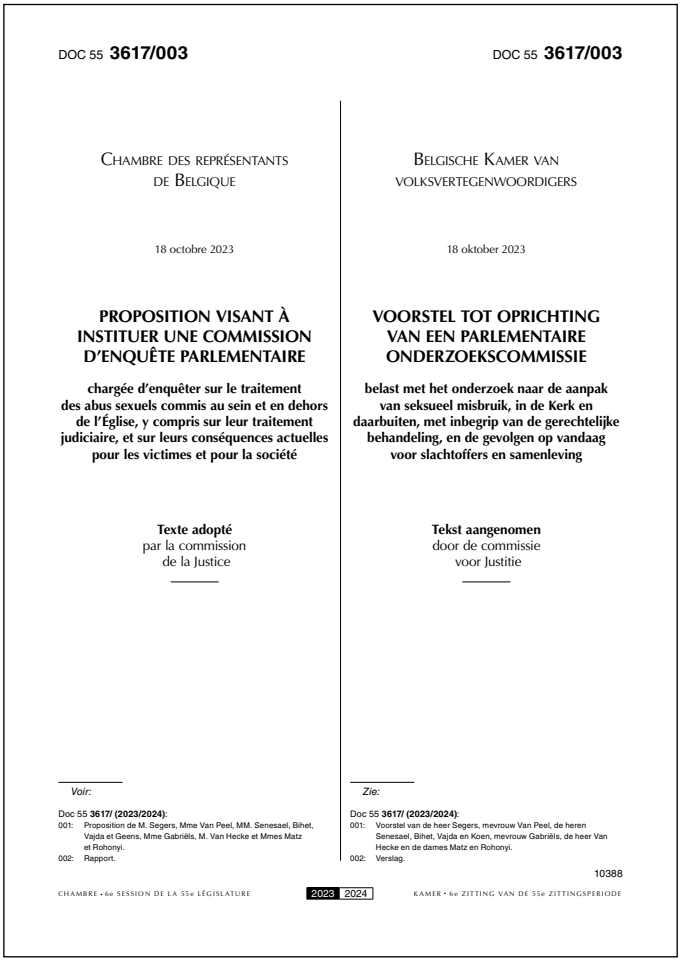

DOC 55 **3617/003**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

18 octobre 2023

PROPOSITION VISANT À INSTITUER UNE COMMISSION D'ENQUÊTE PARLEMENTAIRE

chargée d'enquêter sur le traitement des abus sexuels commis au sein et en dehors de l'Église, y compris sur leur traitement judiciaire, et sur leurs conséquences actuelles pour les victimes et pour la société

Texte adopté
par la commission
de la Justice

Voir:

Doc 55 **3617/ (2023/2024):**
001: Proposition de M. Segers, Mme Van Peel, MM. Senesael, Bihet, Vajda et Geens, Mme Gabriëls, M. Van Hecke et Mmes Matz et Rohonyi.
002: Rapport.

DOC 55 **3617/003**

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 oktober 2023

VOORSTEL TOT OPRICHTING VAN EEN PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSCOMMISSIE

belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik, in de Kerk en daarbuiten, met inbegrip van de gerechtelijke behandeling, en de gevolgen op vandaag voor slachtoffers en samenleving

Tekst aangenomen
door de commissie
voor Justitie

Zie:

Doc 55 **3617/ (2023/2024):**
001: Voorstel van de heer Segers, mevrouw Van Peel, de heren Senesael, Bihet, Vajda en Koen, mevrouw Gabriëls, de heer Van Hecke en de dames Matz en Rohonyi.
002: Verslag.

10388

CHAMBRE • 6e SESSION DE LA 55e LÉGISLATURE 2023 2024 KAMER • 6e ZITTING VAN DE 55e ZITTINGSPERIODE

Meer info:
Kamer van volksvertegenwoordigers - Dienst Public relations en Internationale betrekkingen, 1008 Brussel
e-mail: info@dekamer.be — www.dekamer.be

16.10.2024